

skriften efter Bureus: »I andra gården hafver Buræus funnit ett litet stycke med desse Runor:
... lfton · auk · osk ...»

Fragmentets höjd var enligt Aschaneus 3 kvarter, dess bredd 2 kvarter.

Inskrift (enligt Aschaneus):

... lfton · auk · ok ...
5 10

... [Ha]lfdan ok ...

»... Halvdan och ...»

Till läsningen: Rhezelius' läsning överensstämmer med Aschaneus'. Bureus har ett **s** mellan 9 o och 10 k, sålunda **osk**.

Om namnet *Halfdan* se E. Wessén, *De nordiska folkstammarna i Beowulf* (1927), s. 46.

674. Skadevi, Häggeby sn.

Pl. 35.

Litteratur: B 345, L 53, D 1: 25. J. Bureus, Fa 6 s. 179 n:r 74 (Rhezelius), Fa 5 n:r 219, Fa 1 s. 52; M. Aschaneus, F b 18 s. 239 f.; Ransakningarna 1667—84 (1667, 1672); J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 203; UFT h. 1 (1871), s. 55, E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 81.

Äldre avbildningar: Aschaneus, teckning; J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 345); Dybeck a. a.; E. Wessén foto 1910.

Runstenen står i åkern 600 m. SSÖ om Skadevi mangårdsbyggnad, 350 m. NV om runstenarna vid Galgbacken (U 676 och 677), 150 m. SV om landsvägen till Skokloster. Ristningsytan vetter åt N. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

Runstenen var, liksom flertalet av runstenarna i Häggeby socken, känd redan av Bureus och hans samtida. Den stod enligt Rhezelius (Fa 6) »Vti Skadewijks giärde», enligt Bureus (Fa 5) vid »Skadewijk». Aschaneus har följande uppgifter: »Vthi Skadewijks (: och iche skadewij:) gärde, i åkren, rödlätt R. 4. Wacker, släter. war half öfuerholder mäd små åker sten ... nu rensadt. I rågången emellan skadewijk och wijkwlfse. Versus orient.» — I *Ransakningarna* (1667 och 1672) meddelas, att »i andra Wijksiö gärdet» finnas tre runstenar; det är uppenbarligen U 674, 676 och 677 som avses. — Träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* har påskriften: »Wijksiö gamla gärde nu i Skadevi äng vid vintervägen» (B 345: »Vicksjö Gärde», L 53: »Wiksjo gärde in i Skedvi äng»). — Dybeck: »Gården Skadevi finns icke mer. Dess egor äro lagde till Viksjö, hvars ofvan nämnda gärde [se nedan U 676] nu äfven omfattar Skadevi åkermark. Runstenen står nära en stenig höjdsträcka nordvest från Galgbacken.» I *UFT* h. 1 (1871) anges platsen »I Skadevi äng», och den felaktiga uppgiften hos Dybeck rättas: »D. säger, att Skadevi finnes ej mer, utan är förlagdt under Viksjö; detta är misstag, emedan tvärtom Skadevi finnes qvar och Viksjö är förlagdt derunder.» Beskrivningen till Geologiska kartbladet »Sigtuna» (1865): »vid en höjd NV från Galgbacken, en halfliggande.»

Röd, rätt grovkornig granit med pegmatityta. Höjd 1,30 m., bredd 1,07 m. Ytan är slät, knotttrig av kvartskristaller. Upptill på h. sidan är ett stycke avslaget. Skadan fanns icke på Aschaneus' tid, men väl då Hadorph några årtionden senare granskade stenen. Ristningen är djup och tydlig. Alla runor äro fullt säkra.

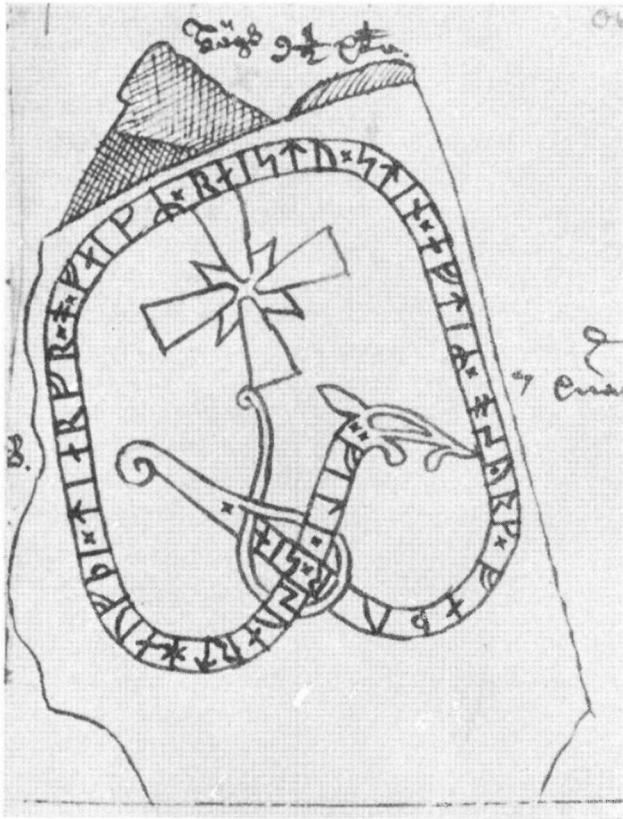


Fig. 100. U 674. Skadevi, Hägeby sn.
Efter teckning av Aschaneus.

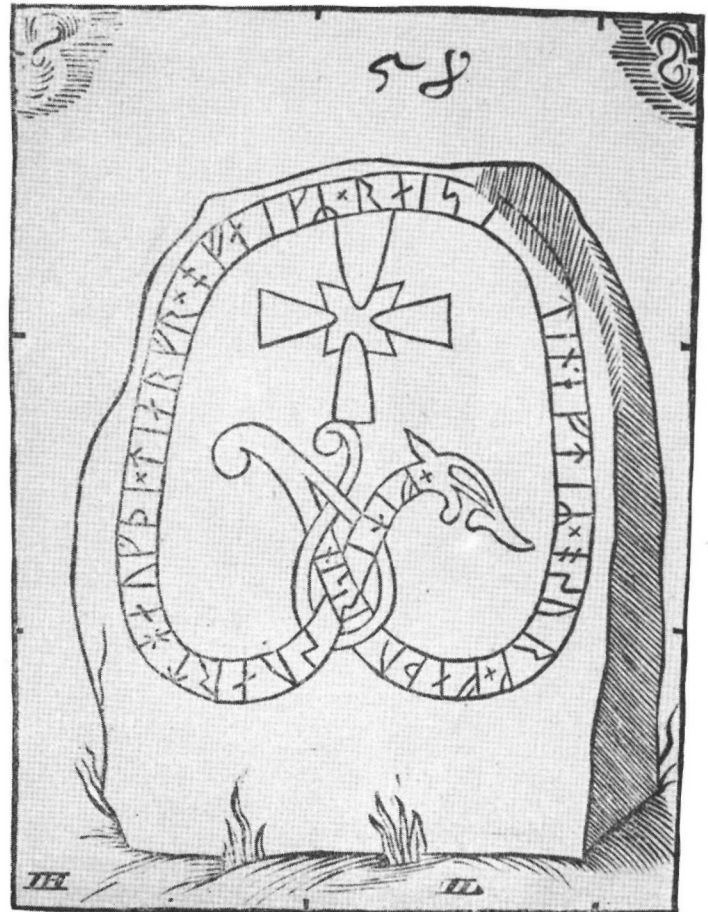


Fig. 101. U 674. Skadevi, Hägeby sn.
Efter B 345.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter Aschaneus):

+ fili × suarthaufpi × tiarfr × ofaifr × rais[tu × st]in × eftir × osurk × faður sin +
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

fili, Svarthauði, Diarfr, Ofæigr raistu stæin æftir osurk, faður sinn.

»fili, Svarthövde, Djärv, Ofeg reste stenen efter osurk, sin fader.»

Till läsningen: 3 l är tydligt, icke t eller u. 26 k är icke stunget. Av r. 32 finns endast hst:s nedre del i behåll. Framför 35 i finns nedre delen av två hst kvar. 38 e är tydligt stunget. 45 u och 47 k äro icke stungna. Alla runorna i namnet 43—47 osurk äro fullt säkra. Intet sk efter 52 r.

Rhezeliu (F a 6): 1—4 fili, 22—27 o + faifr, 28—37 raistu × stin, 38 a, 43—47 osyrk; sk efter 52 r.
— Aschaneus (F b 18): 1—4 fili, 22—27 o × faifr, 28—37 raistu × stin, 38 a, 43—47 osyrk; sk efter 52 r.
— Hadorph och Leitz (B 345): 1—4 fiti, 28—37 rais-...tin, 38 e, 43—47 osurk; intet sk efter 4 i, 52 r, 55 n. — Dybeck: 1—4 fiui, 43—47 osurk; sk efter 52 r.

Fyra bröder ha rest en minnessten efter sin fader. Av inskriftens fem namn äro tre lätt-tolkade och välkända: Om *Svarthauði* se U 52 och E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 72. Om

Diarfr se U 70, om *Ofeigr* U 2. — Ett mansnamn *fili* är f.ö. okänt. Det förefaller närmast vara av hypokoristisk typ: *Fili* eller *Filli*. *Fili* (och *Heptifili*) förekommer i Eddan bland namn på dvärgar. — Namnet **osurk** (ack.) är känt från ännu en uppländsk inskrift, U 742, här tecknat **usyrk** (ack.). Det synes icke vara belagt i andra forntida eller medeltida källor och har sålunda varit ovanligt. I båda inskriftsbeläggen är läsningen otvivelaktig, vilket är av avgörande vikt för namnets tolkning. Det är säkerligen sammansatt med negationsprefixet *o-* och är sålunda ett mansnamn av samma typ som *Ofeigr*, *Onæmr*, *Osnikinn*, *Otrygg*, *Oþraginn*, isl. *Óblauðr*, *Óspakr* m. fl. Efterleden bör i så fall vara ett adjektiv. Något adjektiv **sykr* eller **sygr* är emellertid icke känt. Ett runsv. *osyrgr* skulle kunna vara bildat till *sorg*, f. 'sorg, omsorg' på samma sätt som isl. *vænn* 'vacker (eg. som ger gott hopp)' till *ván*, f. 'hopp, utsikt', *skyldr* 'skyldig' till *skuld*, f. 'skuld', *einhendr* 'enhändig' till *hond*, f. 'hand' m. fl. Namnet *Osygr* skulle i så fall betyda 'den obekymrade, den glade'.

Ristningen är utförd av en såväl tekniskt som konstnärligt skicklig ristare. Icke utan skäl upptager Brate den bland ristningar, som han tillskriver Fot. Den påminner i hög grad om sådana av Fot utförda verk som U 255, 267, 269.

675. Skadevi, Häggeby sn.

Litteratur: D 1:27. UFT h. 1 (1871), s. 56.

Avbildning: Dybeck a. a.

Ett fragment av en runsten fanns enligt Dybeck (1860) liggande på den höjd, i vars närhet U 674 stod rest. I UFT h. 1 (1871) meddelas, att »frih. von Essen, som önskat besörja denna stens uppresning till bättre förvaring, har förgäfvets eftersökt honom». Ej heller vid senare efterforskningar (1941, 1948) har man lyckats påträffa stenen.

Stenen var avslagen både upptill och nedtill. Fragmentets storlek var ungefär i höjd 0,95 m., i bredd 0,95 m.

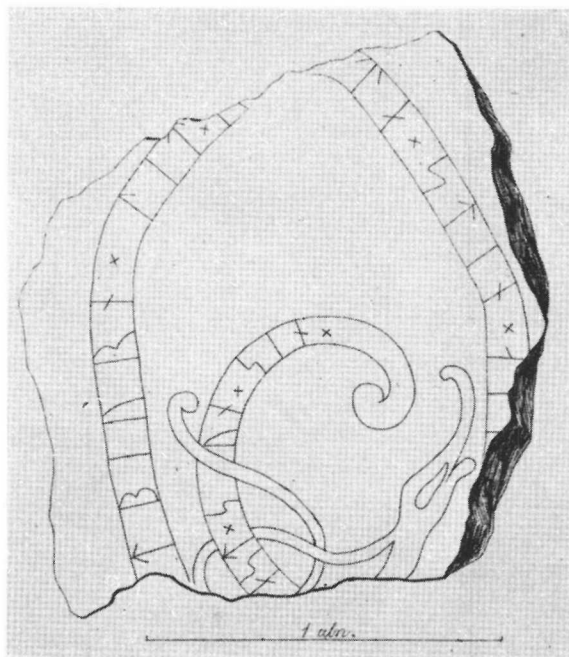


Fig. 102. U 675. Skadevi, Häggeby sn. Efter D 1: 27.